

9 Mitä argumentointi on

Ydinsisällöt

Mitä argumentointi on?

- Argumentoiminen on perusteltujen väitteiden esittämistä.
- Filosofia tarjoaa välineet tutkia argumentteja ja arvioida niiden luotettavuutta.
- Argumentteja tutkimalla voi kehittyä kriittisenä ajattelijana ja keskustelijana.

Filosofia tutkii argumentteja

- Antiikista alkaen filosofit ovat tutkineet, kuinka päättelyn avulla voidaan vaikuttaa:
 - Kuinka hankitaan totuudenmukaista tietoa ja vakuutetaan muut sanotusta?
 - Mihin väitteiden ja käsitysten vakuuttavuus perustuu?
 - Millä perusteella jotakin näkemystä voidaan pitää toista parempana?

Argumentin osat

- Argumentti koostuu väitteestä ja sen tueksi esitetyistä perusteluista.
- Hyvät perustelut tukevat väitettä.
- Perustelut voivat muodostaa toisiinsa liittyvän ketjun tai tarjota väitteelle toisistaan riippumatonta tukea.
- Osa perusteluista sisältyy esittäjän taustaoletuksiin.

Väitteen ja perustelun osoittimet tekstissä

Väitettä ilmaistaan esimerkiksi seuraavilla sanoilla:
joten, siksi, siten, niinpä, tästä seuraa että, mikä osoittaa että, mistä voi päätellä, että

Perustelua ilmaistaan esimerkiksi seuraavilla sanoilla:
koska, siksi, sen nojalla että, siitä syystä että, sen vuoksi että, sen takia että, sen perusteella että

Argumentin ilmiasu ja asiasisältö

Ilmiasu:

"Maailma on muuttunut suuntaan, jossa sodankäynti on paljon muutakin kuin Tuntemattomassa sotilaassa nähtävät metsäaukeataistelut. Digitalisaatio ja kyberuhat muuttavat puolustustamme. Sähköisessä maailmassa voi olla monia tehtäviä, joita voi suorittaa isänmaan hyväksi pyörätuolissa istuen.

Toivottavasti tulevaisuudessa myös vammaiset nuoret voivat omien kykyjensä mukaan hakeutua armeijaan. Vammaisilla nuorilla on taatusti yhtä lailla maanpuolustushenkeä kuin vammattomillakin."

Lähde: Laura Andersson, Helsingin Sanomat, 19.2.2020

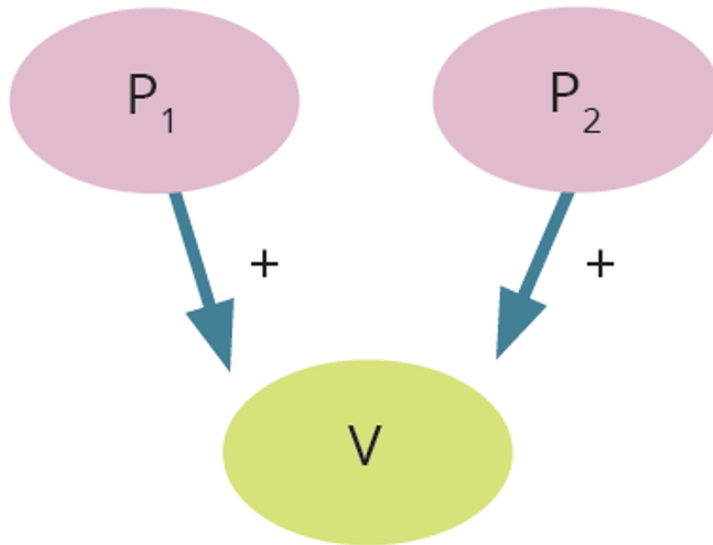
Asiasisältö:

Väite: Vammaisten nuorten tulisi saada suorittaa asepalvelus.

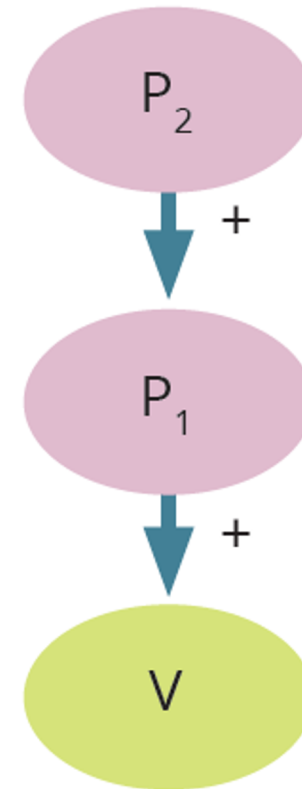
Perustelu: Vammaiset nuoret kykenevät olemaan hyödyksi nykyaikaisessa sodankäynnissä.

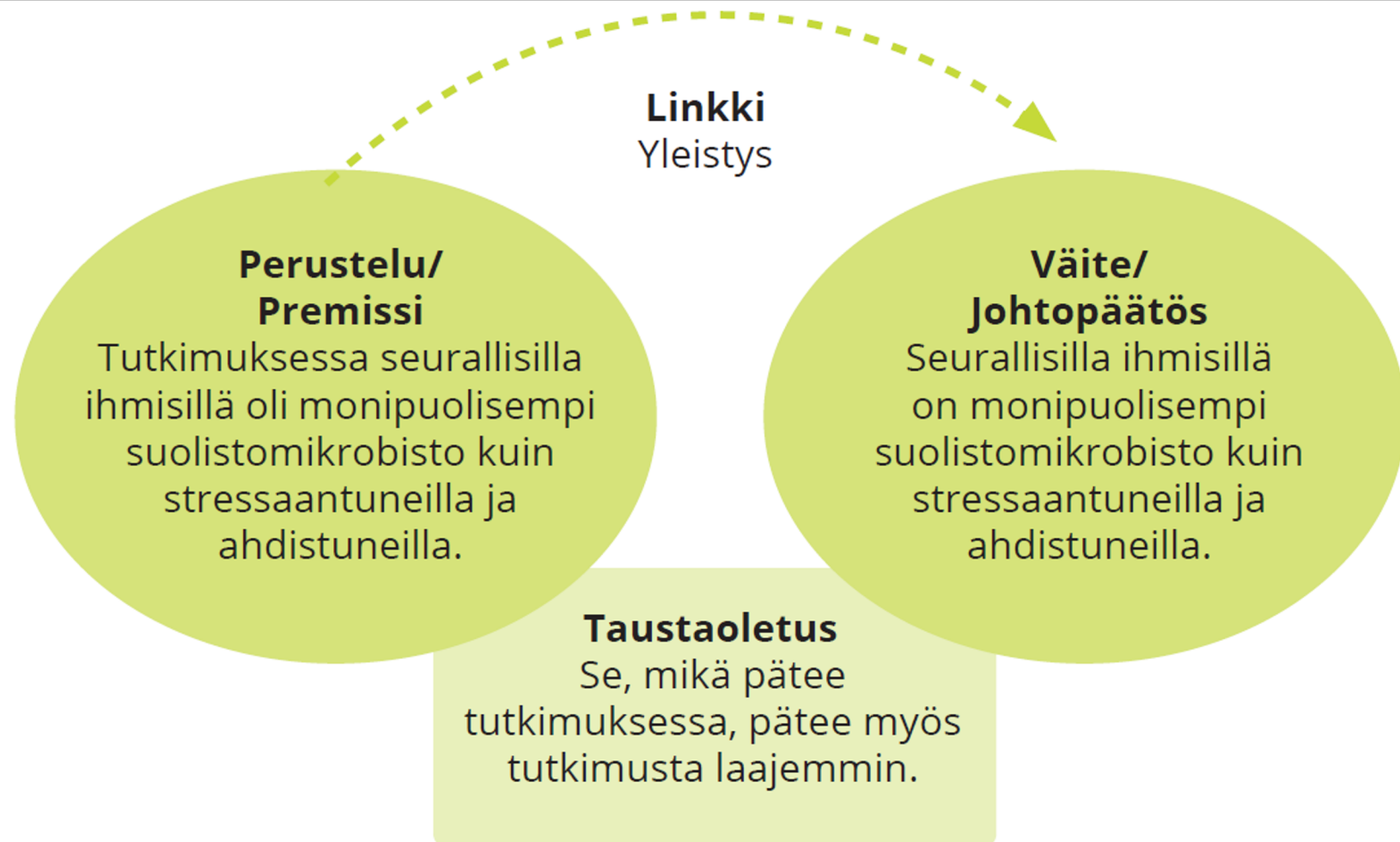

Rinnakkaiset perustelut

Peräkkäiset perustelut

Selitykset ja kuvaukset

- **Selitykset** kertovat, miksi jotain tapahtui.
- **Kuvaukset** toteavat, millainen maailma on.

Argumenttia voidaan arvioida sen osien kautta

- Ovatko **perustelut** hyväksyttäviä? Miten ne liittyvät toisiinsa?
- Yhdistääkö **linkki** perustelut ja väitteen riittävän vahvasti?

Taito, s. 90: Argumenttien analysoiminen

Stephen Toulminin mallin mukaan

1. Tunnista argumentin väite.
2. Etsi väitettä tukevat tosiasiat.
3. Tunnista väitteen tueksi esitetyt perustelut.
4. Arvioi riittävätkö perustelut tukemaan väitettä niin, että se on hyväksyttävä.
5. Ennakoi vastaväitteitä.
6. Etsi tarkennukset, jotka ilmaisevat, kuinka varma esittäjä on argumentistaan.

Taito, s. 90: Argumenttien analysoiminen

- Argumenttien analysoiminen on taito, jota voi harjoitella.
- Muistilista auttaa hahmottamaan, mihin kannattaa kiinnittää huomiota.
- Samaa listaa voi käyttää hyväksi, kuin esittää itse perusteluita jonkin väitteen tueksi.

10 Argumenttien tulkinta

Ydinsisällöt

Argumenttien tulkinta

- Argumenttien hahmottaminen tekstistä vaatii usein tulkintaa.
- Tulkinnan tavoitteena on selventää tekstin merkitystä ja tehdä tekstistä mahdollisimman mielekäs.
- Sanotun merkitys riippuu asiayhteydestä mutta myös tekstin luonteesta ja esittäjän tavoitteista.

Asiayhteys

- Tekstin merkitys riippuu asiayhteydestä eli kontekstista.
- Merkityksen ymmärtäminen edellyttää tulkintaa.

Tulkintaa ohjaavat periaatteet

1.

Esiymmärrys:

Aiemmat käsitykset ja kokemukset vaikuttavat aina tulkintaan.

2.

Hyväntahtoisuuden periaate:

Tulkitsija lähtee oletuksesta, että teksti muodostaa järkevän kokonaisuuden.

3.

Hermeneuttinen kehä:

Tulkinta etenee vertaamalla tekstin osien merkityksiä tekstin kokonaisuuteen.

4.

Ilmeisyys:

Tulkinta on valmis, kun tekstin osille ja kokonaisuudelle annettu tulkinta sopivat ristiriidattomasti yhteen.

Hermeneuttinen kehä

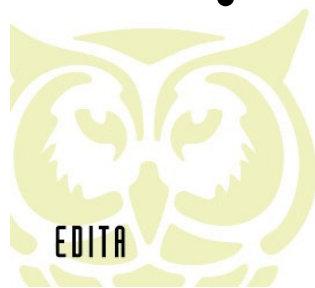
- Ymmärtämiseen tähtäävää tulkintaprosessia kutsutaan hermeneuttiseksi kehäksi:
 1. Ilmausten merkitystä tarkastellaan suhteessa kokonaisuuteen, jonka osia ne ovat.
 2. Kokonaisuus hahmottuu osien avulla.
 3. Tulkinta etenee osista kokonaisuuteen ja kokonaisuudesta osiin.

Hermeneuttinen kehä

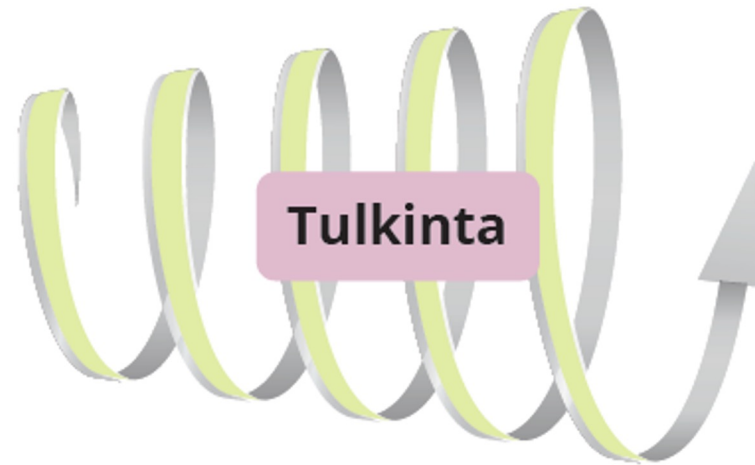
Hermeneutiikan neljä periaatetta auttavat perusteltuun tulkintaan:

- Tulkitsijan omat tiedot asiasta, jota teksti käsittelee (esiymmärrys)
- Tulkitsijan oletus, että teksti muodostaa järkevä kokonaisuuden (hyväntahtoisuuden periaate)
- Osien ja kokonaisuuden sovittaminen yhteen mielekkääksi kokonaisuudeksi (hermeneuttinen kehä)
- Ymmärrettävän tulkinnan etsiminen niin, että tekstin osat tulkitsevat kokonaisuutta ja kokonaisuus tulkitsee osia (ilmeisyys)

Hermeneuttinen kehä

Tekstin osat
(sanat, virkkeet, kappaleet)

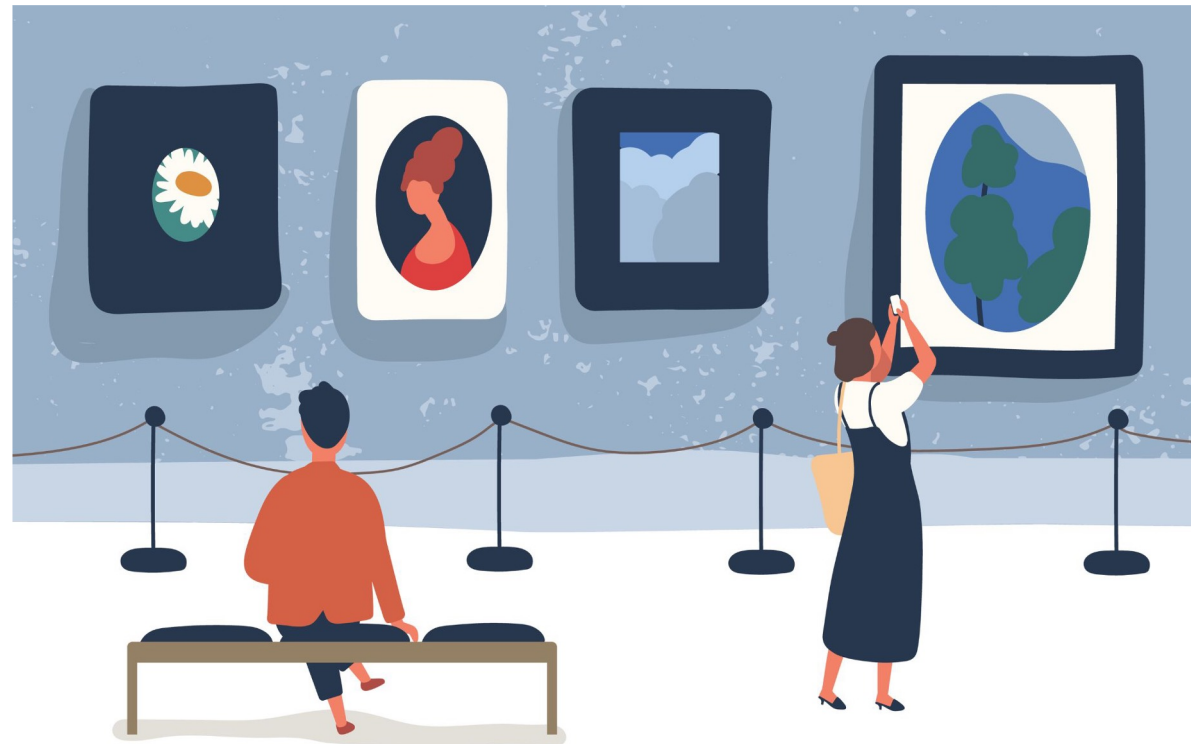
Tekstin kokonaisuus

Taito, s. 95: Suopeat kriittinen tulkinta

Tulkinta voi olla:

- liian suopeat
- ylikriittinen
- suopeat kriittinen

11 Päätely

Ydinsisällöt

Deduktiivinen päättely

Deduktiivinen päättely on

- päätelmien tekemistä lähtökohtalauseista loogisen päättelyn avulla.
- luotettava menetelmä johtaa päteviä johtopäätöksiä.
- pätevää, vaikka lähtökohtalauseet olisivat epätosia.

Deduktiivinen päättely

Deduktiivinen päättely ei yksin riitä väitteiden totuudenmukaisuuden arvioimiseen, vaan siihen tarvitaan myös toisenlaisia perustelemisen tapoja.

Induktiivinen päättely

Induktiivinen päättely

- on kehitetty, jotta havainnoista voitaisiin tehdä luotettavia päätelmiä.
- ottaa lähtökohtalauseiksi tarkasteltavaa ilmiötä koskevat havainnot ja huomiot.

Induktiivinen päättely

Induktiivinen päättely

- tekee yksittäistapauksista koottujen havaintojen varassa johtopäätöksiä muista vastaavista tapauksista.

Johtopäätökset ovat sitä luotettavampia, mitä paremmin lähtökohtalauseet tukevat niitä.

Induktiivisen päättelyn virhemahdollisuuksia

- Induktion varassa etenevä päättely ei ole loogisesti pätevää.
- Maailmaa koskevaa tietoa kartutetaan hahmottamalla asioiden välisiä syy-seuraussuhteita, jotka yleistetään muihin vastaaviin tapauksiin.

Induktiivisen päättelyn virhemahdollisuuksia

- Jokin asian kannalta olennainen seikka voi jäädä huomaamatta, kun havainnoista tehdään yleistyksiä.
- Ilmiöiden tai olioiden kaikkia mahdollisia esiintymiä ei voida tutkia.

Deduktiivinen ja induktiivinen päättely

Deduktio

Päätely, jossa johtopäätös seuraa välttämättä premiseistä

Esimerkki

- Kaikki lapset rakastavat ensilunta.
- Kaikki taaperot ovat lapsia.
- Kaikki taaperot rakastavat ensilunta.

Induktio

Päätely, jossa väite saa tukea perusteluista mutta ei välttämättä seuraa niistä

Esimerkki

- Ensilumi sataa Etelä-Suomeen keskimäärin marraskuussa.
- Lahteen sataa ensilumi marraskuussa.

Premissit ja johtopäätökset

- Premissit ovat päättelyn lähtökohtaoletuksia.
- Päättely etenee premissien kautta johtopäätökseen.

Esimerkki

- Premissi 1: Sokrates on ihminen.
- Premissi 2: Kaikki ihmiset ovat kuolevaisia.
- Johtopäätös: Sokrates on kuolevainen

Päätelyn eri muodot

- Deduktiivisessa päätelyssä johtopäätös on välttämättä tosi, jos premissit ovat tosia.
- Induktiivisessa päätelyssä premissit antavat tukea johtopäätökselle.

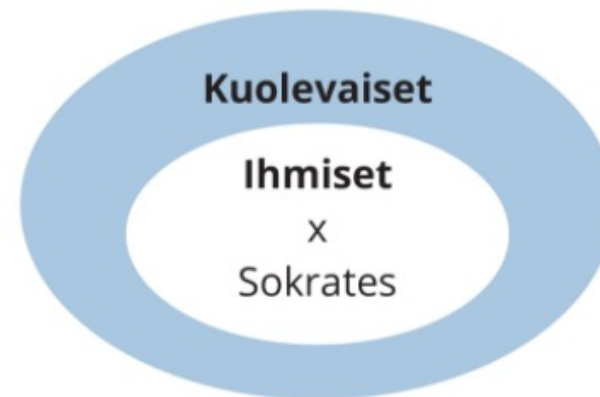
Taito, s. 100: Argumentaation tutkiminen kuvan avulla

- Venn-diagrammeja eli pallokaavioita käytetään joukkojen matemaattisten ja loogisten suhteiden tutkimiseen.
- Niillä voidaan tutkia erityisesti syllogismien loogista pätevyyttä.
 - Syllogismi tarkoittaa kahta premissiä ja niistä johdettua johtopäätöstä.

Taito, s. 100: Argumentaation tutkiminen kuvan avulla

- Kahta joukkoa, joilla on yhteisiä jäseniä kuvataan toisiaan leikkaavilla ympyröillä.
- Joukkoa, joka sisältää jonkin toisen joukon kuvataan sisäkkäisillä ympyröillä.

- Joukkoon kuuluvaa yksilöä kuvataan rastilla.

12 Argumentointi filosofisena työvälineenä

Ydinsisällöt

Lähtökohtalauseiden arvioiminen

Lähtökohtalauseita voidaan koetella tarkastelemalla kiinnittämällä huomiota kolmeen asiaan:

1. Tarkastele lähtökohtalauseiden totuudenmukaisuutta.
2. Tutki, sopivatko lähtökohtalauseet yhteen toistensa kanssa.
3. Arvioi, kuinka tärkeitä lähtökohtalauseet ovat johtopäätöksen kannalta.

Päätelyn oikeellisuuden arvioiminen 1

Tärkein tapa tarkastella päätelyn oikeellisuutta on se loogisen rakenteen arvioiminen.

Jos päätelyyn sisältyy looginen virhe, johtopäätökseen ei voida päätyä lähtökohtalauseiden perusteella. Johtopäätös on väärä.

Päättelyn oikeellisuuden arvioiminen 2

Päättele voi olla huonoa, vaikka varsinaista loogista virhettä ei voitaisikaan osoittaa.

Heikkous johtuu yleensä siitä, että perustelut eivät tue johtopäätöstä riittävästi tai oikealla tavalla. Linkki lähtökohtalauseiden ja johtopäätöksen välillä jää heikoksi.

Väitteiden keskinäisen paremmuuden arvioiminen

Keskenään ristiriitaisten väitteiden paremmuutta voidaan arvioida tutkimalla niiden perusteluita.

- Millaisia premissejä on käytetty?
- Onko päättely tehty oikein?

Ihanteellinen argumentti on tosista premisseistä oikean päättelyn varassa seuraava johtopäätös.

Argumentin hyvyyden testaaminen

1. Tarkista, ovatko premissit tosia.
2. Sopivatko premissit yhteen toistensa kanssa?
3. Kuinka vahva linkki yhdistää premissit johtopäätökseen?

Esimerkki virheellisestä päättelystä

Keskustelu

- On taas satanut yöllä.
- Miten niin?
- Vilkaisin ikkunasta, ruoho on aivan märkää.

Päättely

Sateesta puhuva tietää, että ruoho on märkää sateen jälkeen. Nähdessään ikkunasta, että maa on märkä, hän päättelee, että yöllä on satanut.

Pätevä päättely on muotoa:

Tiedetään, että jos A, niin B. Todetaan, että A, minkä perusteella voidaan päätellä B.

Tiedetään, että jos sataa, ruoho kastuu. Todetaan, että sataa. Päätellään, että ruoho kastuu.

Päättely voidaan muotoilla myös toisessa muodossa:

Tiedetään, että jos A niin B. Todetaan kuitenkin, että ei B, siis ei A.

Tiedetään, että jos sataa, ruoho kastuu. Todetaan, että ruoho ei ole märkää. Päätellään, ettei ole satanut.

Esimerkkikeskusteluun sisältyvä virhepäätelmä on muotoa:

Tiedetään, että jos A niin B. Todetaan, että B, mistä päätellään että A.

Siitä, että ruoho on märkää, ei voida suoraviivaisesti päätellä, että yöllä on satanut. Märkyys voi johtua myös kasteesta tai kastelusta.

Argumentin arvioiminen

- Argumenttia voidaan arvioida sen osien kautta.
 - Ovatko **perustelut** hyväksyttäviä? Miten ne liittyvät toisiinsa?
 - Yhdistääkö **linkki** perustelut ja väitteen riittävän vahvasti?

Näennäisargumentteja

Näennäisargumentit ovat yleensä huonoja argumentteja.

Olkinukke:

Vääristellään vastustajan kanta sellaiseksi, että sitä vastaan on helppo hyökätä.

Kalteva pinta:

Väitetään jonkin asian johtavan väistämättä äärimmäisiin seurauksiin tulevaisuudessa.

Ad hominem:

Asian sijaan arvostellaan esittäjän persoonaa.

Kehäpäätelmä:

Väite ei seuraa perusteluista vaan sisältyy niihin.

Ad hoc:

Käytetään mitä tahansa juuri kyseiseen tilanteeseen sopivaa perustelua.

Taito, s. 112: Retoristen keinojen tunnistaminen

- Argumentaation tavoitteena on aina vakuuttaminen. Retoriikan eri keinot tukevat tätä tavoitetta.

a) **Logos:** asia-argumentaatio

b) **Ethos:** argumentin esittäjän uskottavuus

c) **Pathos:** yleisön vastaanottavuus

Taito, s. 112: Retoristen keinojen tunnistaminen

- Ethos-keinojen tunnistamiseksi pitää kysyä, millä keinoilla puhuja tai kirjoittaja yrittää tehdä itsestään uskottavan (esimerkiksi oman asiantuntemuksen korostaminen).

Taito, s. 112: Retoristen keinojen tunnistaminen

- Pathos-keinot löytyvät kysymällä, miten puhuja tai kirjoittaja ottaa yleisönsä huomioon ja yrittää houkutella heitä puolelleen (esimerkiksi uhkailu tai mielistely).

13 Väittely

Ydinsisällöt

Väittely

- Väittely on kamppailu, joka käydään käyttämällä sanoilla vakuuttamisen taitoja.
- Väittelijät edustavat vastakkaisia näkemyksiä väittelyn aiheeksi valitusta asiasta.

Ohjeita väittelijöille

Puolusta:

- Muotoile argumentteja oman kantasi tueksi.
- Kiinnitä huomiota lähtökohtapremissien laatuun.
- Varo päättelyvirheitä.
- Varustaudu torjumaan vastustajan kriittiset argumentit.

Hyökkää:

- Keksi argumentteja vastustajan kantaa vastaan.
- Esitä kriittisiä huomioita lähtökohtapremisseistä.
- Etsi ristiriitoja ja huonoa päättelyä.

Väittely ratkeaa

- Väittely ratkeaa, kun toinen väittelijöistä on esittänyt vastaansanomattomat argumentit oman kantansa puolesta.
- Väittely voi ratketa myös siihen, että väittelijän argumentaatio paljastuu sisäisesti ristiriitaiseksi.
- Usein ratkaisuun ei voida päätyä:
 - Kummankin kannan tueksi voidaan esittää hyviä perusteluita.
 - Kumpaakin kantaa vastaan voidaan esittää oikeutettua kritiikkiä.

Kahden väitteen paremmuuden arvioiminen

Keskenään ristiriitaisten väitteiden paremmuutta voidaan arvioida tutkimalla niiden perusteluita.

- Millaisia premissejä on käytetty?
- Onko päättely tehty oikein?

Ihanteellinen argumentti

Ihanteellisessa argumentissa

- premissit ovat todet
- päättely on pätevää
- johtopäätös seuraa premisseistä.

Dialogi

- Argumentoimista voidaan käyttää myös yhteisen näkemyksen muodostamiseen.
- Argumentoiminen ei ole silloin kahden osapuolen väittelyä vaan yhteistä päämäärää kohti kulkevien keskustelua, dialogia.

Dialogin eteneminen

- Dialogin lähtökohta voi olla jokin yleisesti hyväksytty käsitys tai ongelma, joka halutaan ratkaista.
- Dialogisessa keskustelussa
 - asiaa tarkastellaan eri puolilta
 - tutkitaan eri ratkaisuvaihtoehtojen etuja ja haittoja
 - kehitellään ajatuksia
 - etsitään parhaiten perusteltua ratkaisua.

Väittelyn luonne

- Väittelyssä kaksi eri näkemystä ottavat toisistaan mitta argumentaation avulla.
- Filosofinen tutkimus ja tiede ylipäänsä edistyvät väittelyn kautta.
- Dialogissa keskitytään voittamisen sijasta ajattelemaan yhdessä.

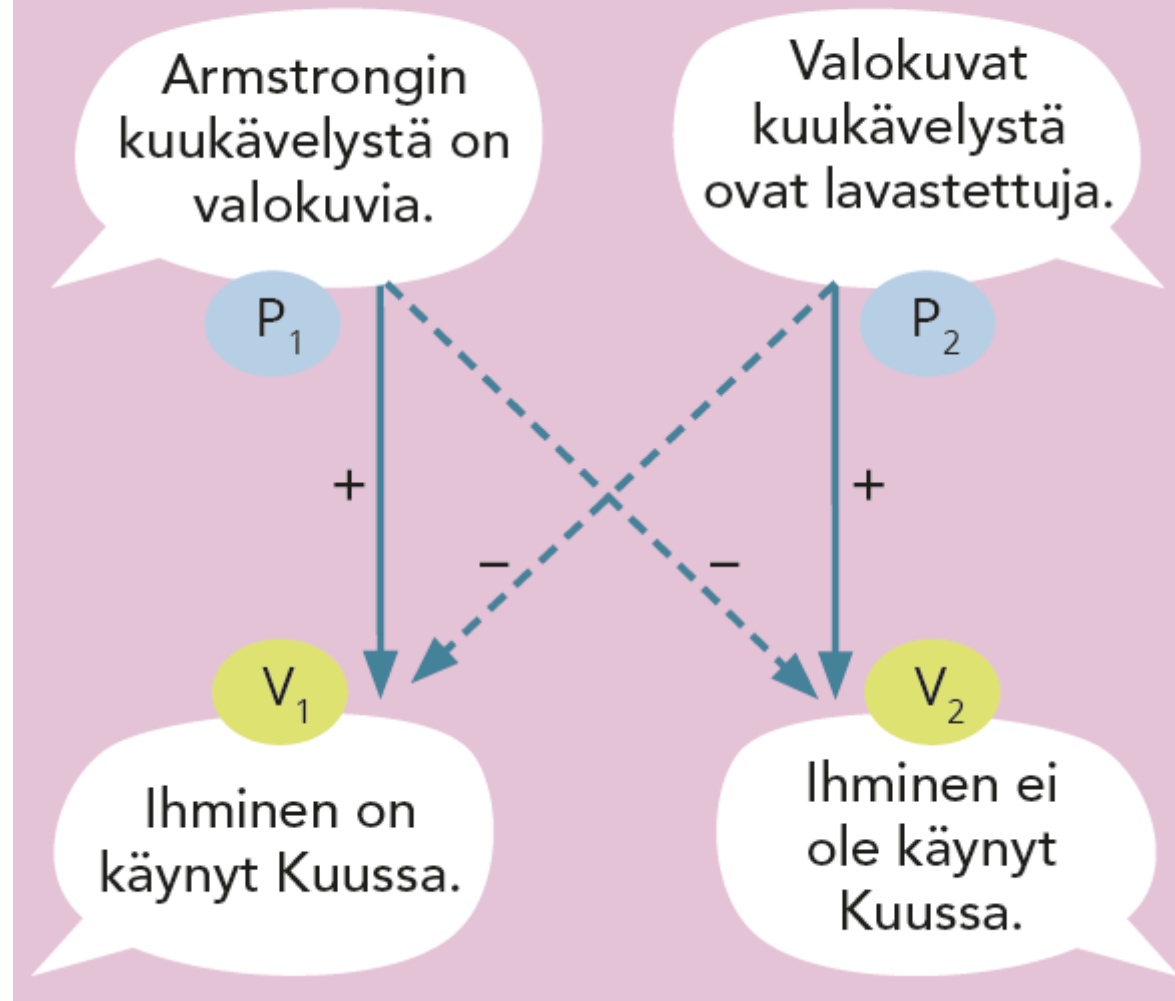

Taito, s. 116: Väittelyn analysoiminen

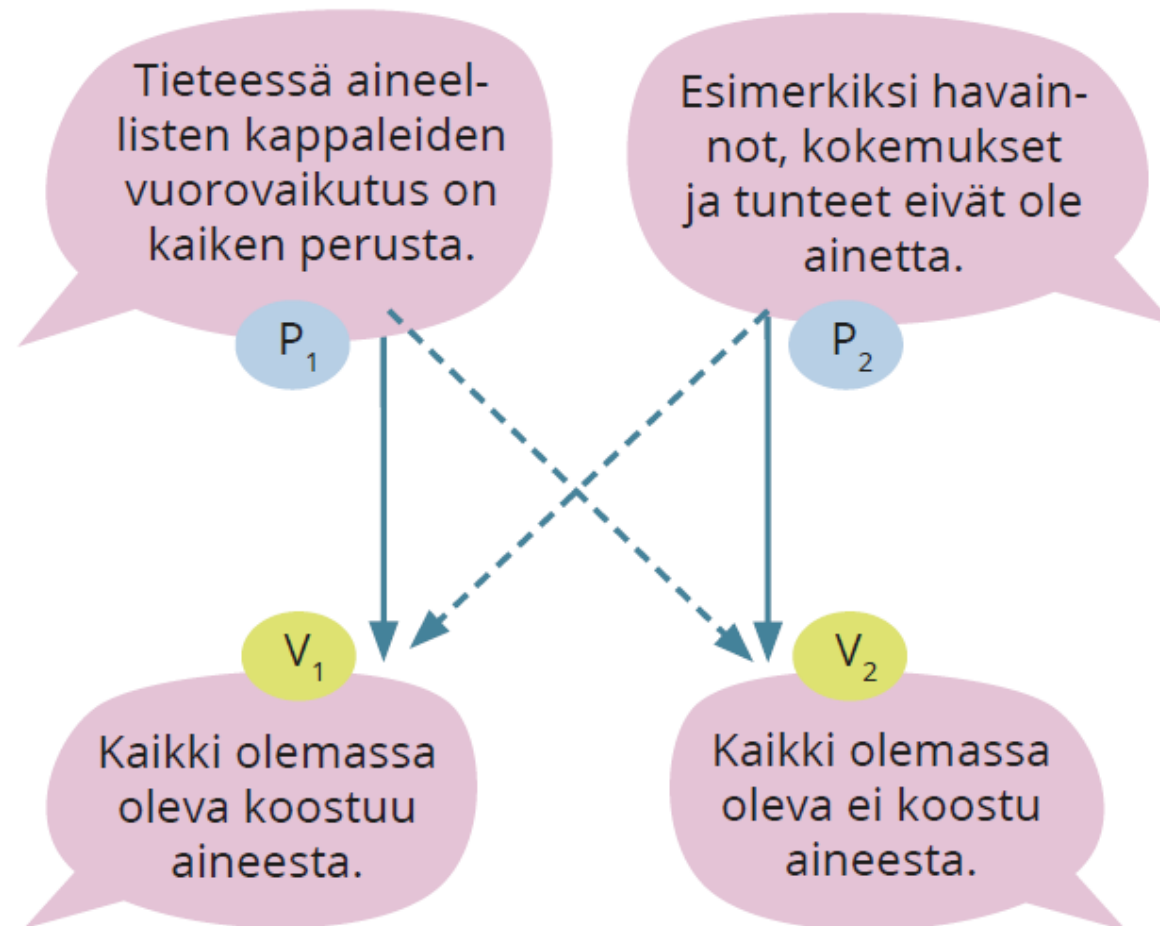
- Aidossa väittelyssä ollaan eri mieltä jostain asiasta eikä vain puhuta toisten ohi.
- Väittelyn lähtökohtana on kaksi toisensa poissulkevaa väitettä. Näiden varaan rakentuu väittely perusteluineen ja vastaargumentteineen.

Väittelyn looginen perusrakenne

Materialistin ja ei-materialistin väittely

Tieto, s. 122: Henki ja aine

